

V. Bozancea

V. Sorocanu

V. Gologoratiuc

A. Neguta

Andrei Neguta

LEGE**pentru modificarea și completarea unor acte legislative**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică

Art.I. – Codul electoral al Republicii Moldova nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 81, art. 667), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La art. 1, după noțiunea „circumscripție electorală” se introduc următoarele noțiuni:

„*Circumscripție națională* – circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerile deputaților în Parlament pe baza votului proporțional pe liste de partid;

Circumscripție uninominală – circumscripție electorală în care se organizează și se desfășoară alegerile unui singur mandat de deputat în Parlament, pe baza votului majoritar;”

La noțiunea „concurenți electorali” prima liniuță va avea următorul cuprins:

„– partidele, alte organizații social-politice și blocurile electorale ale căror liste de candidați au fost înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare în circumscripția națională;”

După prima liniuță se introduce o liniuță nouă cu următorul cuprins:

„– candidații pentru funcția de deputat în Parlament, desemnați de partidele politice, alte organizații social-politice și blocurile electorale sau candidați independenți, înregistrați de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor parlamentare în circumscripții uninominale;”

2. La articolul. 4

Alineatul unic devine alineatul (1)

Articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) În cadrul alegerilor parlamentare, fiecare alegător are dreptul să voteze cu două buletine, unul pentru circumscripția națională și celălalt pentru circumscripția uninominală. Fiecare vot are putere juridică egală.”

3. La art. 10, după prima propoziție se introduce o propoziție nouă cu următorul conținut „În cadrul alegerilor parlamentare alegătorul are dreptul la un singur vot în circumscripția națională și un vot în circumscripția uninominală.”

4. La articolul 22 lit. t) va avea următorul cuprins:

„t) inițiază procedura de validare a mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, în cazul apariției vacanței la funcția de deputat, conform procedurii stabilite la art. 90 și asigură după caz organizarea alegerilor parțiale pentru funcția de deputat în Parlament în condițiile prezentului cod.”

5. La articolul 26 alineatul (1) lit. c) se completează, la final, cu textul: „în condițiile prezentului cod.”

6. La articolul 27 alineatul (1), după cuvintele “care corespund” se introduc cuvintele “, de regulă,”

După alineatul (1) se introduce alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Particularitățile constituirii circumscripțiilor electorale uninominale, precum și a consiliilor electorale respective sunt prevăzute la articolele 74 și 75”

7. La articolul 28, litera g) după cuvântul „candidații” se introduc cuvintele „inclusiv cei”.

La litera h), textul „în alegerile locale” se exclude.

8. La articolul 29, alineatul (2), cifra „3000” se substituie cu cifra „5000”

9. La articolul 29¹

Alineatul (1) se va completa la final cu cuvintele „cu particularitățile prevăzute de prezentul cod.”

La alineatul (3) după sintagma „care au participat la scrutinul precedent.”, se introduce o frază nouă „La fel la deschiderea secțiilor de votare din străinătate, Comisia Electorală Central va ține cont de numărul cetățenilor aflați peste hotarele Republicii Moldova, în baza informației eliberată de organele competente a statului gazdă unde urmează a fi deschise secțiile de votare respective.

Se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:

„(7) Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate în cazul alegerilor parlamentare sunt prevăzute de prezentul cod.”

10. După art. 29¹, se introduce un nou articol, articolul 29² cu următorul text:

„Articolul 29². Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria)

(1) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală organizează mai multe secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale. La formarea respectivelor secții de votare, Comisia Electorală Centrală va ține cont de factorii geografici și va asigura la maxim accesul alegătorului la procesul electoral și organele electorale respective.

(2) Comisia Electorală Centrală va forma secții de votare distincte pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria), care aparțin circumscripției electorale respective formate de Comisia Electorală Centrală în baza regulamentului aprobat. Respectivetele secții de votare se subordonează consiliului electoral format în confomitate cu prevederile art. 75, alin.(3) a prezentului cod.

(3) La formarea biroului electoral al secției de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria), art. 29 Cod electoral se aplică în modul corespunzător. Organul administrației publice locale competent să desemneze membri ai biroului electoral al secției de votare respectiv fiind cel de la sediul secției de votare deschis pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria).

(4) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) se reglementează de Comisia Electorală Centrală, iar cheltuielile aferente organizării și funcționării acestor birouri se suportă din bugetul alocat pentru alegeri/referendum. Pentru respectivele secții de votare, cheltuielile se estimează în prealabil de către Guvern și Comisia Electorală Centrală, iar în cazul cînd nu sînt prevăzute în bugetul alocat pentru alegeri/referendum, mijloacele financiare se alocă din Fondul de rezervă al Guvernului.”

11. La articolul 38² alin. (1) după cuvîntul „parlamentare” se introduc cuvintele „în circumscripția națională”

La alineatul (5) prima propoziție cuvintele „Candidații independenți” se înlocuiesc cu cuvintele „Candidații la funcția de deputat în Parlament în circumscripția uninominală, inclusiv cei independenți în alegerile parlamentare; precum și candidații independenți”

12. La articolul 39:

alineatul (7) se completează în final cu textul: „În cazul alegerilor parlamentare în circumscripția uninominală, certificat pentru drept de vot se eliberează dacă noul domiciliu este pe teritoriul aceleiași circumscripții uninominale.”

13. La articolul 41 alineatul (3) după cuvintele „se depun” se introduce cuvîntul „personal”

la lit. a) după cuvîntul cuvintele „Parlament” se introduc cuvintele „pentru circumscripția națională”

lit. b) va avea următorul cuprins:

„b) declarațiile candidaților la funcția de deputat în Parlament pentru circumscripțiile uninominale, candidaților pentru funcțiile de primar și consilier al consiliului local în cazul alegerilor locale se depun la consiliile electorale de circumscripție respective.”

14. La articolul 42

Titlul articolului va avea următorul cuprins:

”Colectarea semnăturilor în susținerea candidaților, inclusiv cei independenți și pentru inițierea referendumului”

alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Semnăturile se colectează numai în susținerea candidatului din circumscripția uninominală, inclusiv independent sau pentru inițierea referendumului. În cazul alegerilor parlamentare în circumscripții uninominale precum și în cazul alegerilor locale, semnăturile se colectează numai în circumscripțiile în care candidează concurenții electorali.

(2) Au dreptul de a colecta semnături candidații, inclusiv cei independenți și membrii grupurilor de inițiativă care desemnează și/sau susțin acești candidați la alegeri, persoanele împuternicite de aceștia, precum și membrii grupului de inițiativă pentru inițierea referendumului.”

Alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) Persoana care colectează semnăturile alegătorilor semnează fiecare foaie din listele de subscripție. La sfîrșitul fiecărei foi din listele de subscripție, colectorul face o mențiune, atestînd faptul că semnăturile au fost colectate de el personal și că el confirmă autenticitatea semnatarilor, apoi semnează.”

Se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:

„(7) Particularitățile colectării semnăturilor pentru susținerea candidaților din circumscripțiile uninominale de peste hotarele țării și circumscripțiile uninominale pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) în cazul alegerilor parlamentare în circumscripții uninominale sunt prevăzute de prezentul cod.”

15. Articolul 44 alineatul (1) după cuvîntul „prezintă” se introduc cuvintele „personal de candidat”

La lit. a) sintagma „art. 79” se înlocuiește cu „art. 79, 80”

La lit. b) după cuvîntul „independent” se introduce sintagma „la oricare tip de alegeri, precum și a candidaților la alegerile parlamentare în circumscripții uninominale”.

Se completează, după lit. e) cu lit. e¹) cu următorul cuprins: „e¹) cazierul de integritate a candidatului eliberat în condițiile legii”

16. La articolul 45 alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Comisia Electorală Centrală înregistrează persoanele de încredere ale concurenților electorali în alegerile Parlamentului în circumscripția națională, ale candidaților pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova. În cazul alegerilor deputaților în Parlament în circumscripții uninominale și pentru funcțiile de primar și consilier al consiliului local, persoanele de încredere ale candidaților sînt înregistrate de către consiliul electoral de circumscripție respectiv.”

17. La articolul 46 alineatul (6), cifra „79” se înlocuiește cu cifra „82”

18. La articolul 48 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Modelul și textul buletinului de vot pentru alegerea Parlamentului în circumscripția națională, alegerea Președintelui Republicii Moldova și pentru organizarea referendumului republican se aprobă prin hotărîre a Comisiei Electorale Centrale. Modelul buletinului de vot pentru alegerile deputaților în Parlament în circumscripții uninominale, precum și pentru alegerile locale se stabilește de Comisia Electorală Centrală, iar textul se aprobă prin hotărîre a consiliului electoral de circumscripție respectiv.”

19. La articolul 49, alineatul (3), cifra „3000” se substituie cu cifra „5000”

20. Articolul 53:

la alineatul (2), litera a) propoziția a doua va avea următorul cuprins:

„În cazul alegerilor parlamentare în circumscripții uninominale, alegerilor locale sau referendumurilor locale vor fi acceptate doar certificatele pentru drept de vot de pe teritoriul circumscripției respective. Certificatul pentru drept de vot rămîne la biroul secției de votare și se anexează la lista suplimentară;”

21. La articolul 60 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Comisia Electorală Centrală consemnează rezultatele totalizării voturilor pe țară în ansamblu într-un proces-verbal, care se semnează de membrii comisiei, și întocmește un raport cu privire la rezultatele alegerilor, în cazul alegerilor parlamentare în circumscripția națională, alegerile prezidențiale și referendumurilor republicane. În cazul alegerilor parlamentare în circumscripții uninominale Comisia Electorală Centrală consemnează rezultatele totalizării voturilor pe fiecare circumscripție uninominală în baza proceselor verbale de totalizare ale consiliilor

electorale de circumscripție respective. Copiile proceselor-verbale cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor se înmânează reprezentanților concurenților electorali și observatorilor, la solicitarea acestora.”

22. Articolul 64¹:

La alineatul (3) după cuvîntul „parlamentare” se introduc cuvintele „în circumscripția națională”

La alineatele (4) și (5) după cuvîntul „parlamentare” se introduc cuvintele „în circumscripția națională”

23. La articolul 65 alin. (6) prima propoziție va avea următorul cuprins: „Contestațiile privind finanțarea campaniilor electorale se adresează Comisiei Electorale Centrale, în cazul partidelor politice, blocurilor electorale și candidaților în alegerile parlamentare în circumscripția națională și prezidențiale, sau consiliilor electorale de circumscripție, în cazul alegerilor parlamentare în circumscripții uninominale și candidaților independenți în alegerile locale.”

24. La articolul 66 alineatul (2) după cuvîntul „alegerilor” se introduc cuvintele „parlamentare în circumscripții uninominale și”

25. La articolul 69 alineatul (5) va avea următorul cuprins: „În cazurile prevăzute la alin.(4), Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție adresează o cerere de anulare a înregistrării concurentului electoral, prin adoptarea unei hotărîri în acest sens. Cererea de anulare a înregistrării concurentului electoral se depune:

a) de către Comisia Electorală Centrală la Curtea de Apel Chișinău, în cazul alegerilor parlamentare și prezidențiale.

b) de către consiliul electoral de circumscripție la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află consiliul electoral respectiv, în cazul alegerilor locale generale sau al alegerilor locale noi.

Instanța de judecată va examina cererea și va emite o hotărîre asupra acesteia în decursul a 5 zile, dar nu mai tîrziu de ziua anterioară alegerilor.”

26. Titlul III va avea următorul cuprins:

„TITLUL III

ALEGERILE PARLAMENTARE

Articolul 72. Aplicarea prezentului titlu

Prevederile prezentului titlu (art.72 – art.94⁵) sînt aplicabile numai în cazul alegerilor Parlamentului.

Articolul 73. Alegerile Parlamentului

(1) Parlamentul se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat pentru un mandat de 4 ani.

(2) Alegerile Parlamentului se efectuează în baza unui sistem mixt (proporțional și majoritar) într-o circumscripție națională și în circumscripții uninominale.

(3) În circumscripția națională se aleg 51 de deputați în baza votului reprezentării proporționale. În circumscripțiile uninominale se aleg 50 de deputați în baza votului majoritar, câte unul de la fiecare circumscripție.

Articolul 74. Circumscripțiile electorale

(1) Alegerile parlamentare se organizează în baza unei circumscripții naționale, care cuprinde întreg teritoriul Republicii Moldova și secțiile de votare peste hotare, precum și în baza a 50 de circumscripții uninominale, inclusiv pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) și peste hotare.

(2) Toate circumscripțiile uninominale se constituie de către Comisia Electorală Centrală. Circumscripțiile uninominale de pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția autorităților constituționale se formează după principiul teritorial-demografic în una sau în mai multe localități vecine, avînd la bază un număr similar de alegători în fiecare circumscripție electorală cu o deviere de cel mult 15%. Baza de calcul pentru formarea circumscripțiilor uninominale constituie numărul alegătorilor înscși în listele electorale la fiecare secție de votare de la ultimele alegeri naționale.

(3) Circumscripția uninominală se formează din localitățile unei unități administrativ-teritoriale de nivelul doi, sau, în scopul unei organizări mai optimale, diferitor unități.

(4) În cazul în care numărul alegătorilor într-o localitate este mai mare decât cel mediu calculat pentru o circumscripție electorală uninominală, în această localitate se formează mai multe circumscripții electorale uninominale.

(5) Comisia Electorală Centrală va determina numărul, acoperirea demografică și geografică a circumscripțiilor uninominale peste hotarele țării. La formarea circumscripțiilor uninominale peste hotare se va ține cont inclusiv de criteriile prevăzute la art. 29¹ alin. (3) care se vor aplica corespunzător. Criteriile exacte și modalitatea de formarea circumscripțiilor electorale peste hotare se aprobă de Comisia Electorală Centrală prin regulament.

(6) Comisia Electorală Centrală va determina numărul, acoperirea demografică și geografică a circumscripțiilor uninominale pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria). Criteriile exacte și modalitatea de formarea circumscripțiilor uninominale pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) se aprobă de Comisia Electorală Centrală prin regulament.

(7) Revizuire hotarelor circumscripțiilor uninominale poate fi efectuată cu cel tîrziu 180 de zile înainte alegerilor ordinare.

(8) Lista circumscripțiilor uninominale, cu indicarea numerelor și a hotarelor, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 75. Secțiile de votare. Consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare.

(1) În scopuri de organizare și efectuare a alegerilor, Comisia Electorală Centrală formează, cu cel puțin 55 de zile înainte de efectuarea lor, consilii electorale de circumscripție în condițiile art.27, care se aplică în modul corespunzător. Atribuțiile consiliilor electorale de circumscripție sînt cele expuse la art.28 ale cărui prevederi se aplică în modul corespunzător.

(2) Pentru secțiile de votare peste hotare Comisia Electorală Centrală va forma un consiliu electoral distinct care va activa în raza mun. Chișinău și va asigura organizarea proceselor electorale pentru circumscripțiile uninominale constituite peste hotare.

(3) Pentru secțiile de votare pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) Comisia Electorală Centrală va forma un consiliu electoral distinct care va activa în raza mun. Chișinău și va asigura organizarea proceselor electorale pentru circumscripțiile uninominale constituite pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria).

(4) Circumscripțiile uninominale se divizează în secții de votare în condițiile art.29, art.29¹ și art.29² care se aplică în modul corespunzător.

(5) La secțiile de votare se formează birouri electorale ale acestora, al căror mod de constituire și ale căror atribuții sînt prevăzute la art.29, art.29¹ și art.30, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 76. Candiții la funcția de deputat în Parlament

Candiții la funcția de deputat în Parlament pot fi persoanele cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vîrsta de 18 ani, dețin cetățenia Republicii Moldova, nu cad sub incidența art. 2 alin. (6¹) din Legea despre statutul deputatului în Parlament și întrunesc alte condiții prevăzute de prezentul cod.

Articolul 77. Stabilirea datei alegerilor

(1) Alegerile deputaților în Parlament se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului precedent.

(2) Data alegerilor Parlamentului se stabilește prin hotărâre a Parlamentului cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

(3) În cazul dizolvării Parlamentului, prin același decret al Președintelui Republicii Moldova, se stabilește data alegerii noului Parlament. Alegerile anticipate vor avea loc peste cel puțin 60 de zile, dar nu mai târziu de 3 luni de la dizolvarea Parlamentului.

Articolul 78. Desemnarea candidaților din partea partidelor

(1) Desemnarea candidaților la funcția de deputat pentru circumscripția națională și pentru fiecare circumscripție uninominală se face potrivit prevederilor statutare ale partidelor și/sau blocurilor electorale.

(2) Partidul și/sau blocul electoral poate înainta:

a) lista de candidați pentru circumscripția națională, care nu va fi mai mică de 30 de persoane și nu va depăși numărul de 55 de persoane;

b) câte un candidat pentru fiecare circumscripție uninominală.

(3) Modelul listei de candidați se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

Articolul 79. Înregistrarea candidaților la funcția de deputat

(1) Candidații la funcția de deputat pe circumscripția națională sunt înregistrați de Comisia Electorală Centrală.

(2) Pentru alegerile Parlamentare în baza circumscripțiilor uninominale, candidații desemnați de partide, precum și cei independenți pot candida doar într-o singură circumscripție uninominală.

(3) Candidații la funcția de deputat pe circumscripții uninominale sunt înregistrați de către consiliile electorale de circumscripție.

(4) Pentru a fi înregistrați, concurenții electorali depun actele indicate la art.44, care se aplică în modul corespunzător și listele de subscripție în condițiile art. 80 pentru candidații din circumscripțiile uninominale.

(5) Aceeași persoană poate fi inclusă doar într-o singură listă de candidați, din partea unui singur concurent electoral.

(6) Persoana inclusă în lista de candidați din partea unui concurent electoral pentru alegerile în baza circumscripției naționale poate candida și într-o singură circumscripție uninominală din partea aceluiași concurent electoral sau în calitate de candidat independent.

(7) Persoanele care vor candida la funcția de deputat în circumscripțiile uninominale de peste hotare vor fi înregistrate la consiliul electoral de

circumscripție responsabil pentru organizarea alegerilor peste hotarele țării, care va activa în raza mun. Chișinău.

(8) Persoanele care vor candida la funcția de deputat în circumscripțiile uninominale pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) vor fi înregistrate la consiliul electoral de circumscripție responsabil pentru organizarea alegerilor pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria), care va activa în raza mun. Chișinău.

Articolul 80. Condițiile speciale pentru listele de subscripție

(1) Pentru a fi înregistrat de consiliul electoral de circumscripție candidatul pentru circumscripția uninominală prezintă, în condițiile art.42 și art.43, liste de subscripție care conțin semnăturile a cel puțin 600 și cel mult 1000 de susținători cu drept de vot din circumscripția uninominală unde intenționează să candideze.

(2) În cazul în care, la verificarea de către consiliul electoral de circumscripție, în listele de subscripție se depistează semnături false sau semnături repetate în mai multe liste, precum și cele efectuate cu încălcarea art. 42 și 43 semnăturile respective se exclud.

(3) Dacă, la verificare, se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături sau, în urma excluderii semnăturilor nevalabile, numărul lor s-a redus față de plafonul minim prevăzut la alin.(1), candidatul nu este înregistrat, iar hotărîrea respectivă i se comunică în termen de 24 de ore de la adoptare.

(4) Nu se admite depunerea unor liste de subscripție suplimentare după ce consiliul electoral de circumscripție a primit și a înregistrat în registru setul de documente prevăzut la art.44.

(5) Semnăturile pentru susținerea candidaților din circumscripțiile uninominale peste hotarele țării pot proveni de la oricare circumscripție.

(6) Semnăturile pentru susținerea candidaților din circumscripțiile uninominale pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) pot proveni de la oricare circumscripție.

Articolul 81. Grupurile de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de deputat în Parlament pentru circumscripția uninominală

(1) În cazul în care inițiativa de a susține candidați la funcția de deputat în Parlament vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă pentru susținerea candidatului din cel puțin 20 de persoane și cel mult 100 de persoane cu drept de vot. Grupul de inițiativă se constituie în urma unei adunări, la care este prezent și se susține candidatul la funcția de deputat, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora. Grupul de inițiativă poate susține doar un singur candidat la funcția de deputat.

Membrii unui grup de inițiativă nu pot fi în același timp membri ai altui grup de inițiativă.

(2) În cazul partidelor politice și blocurilor electorale, grupurile de de inițiativă pot fi constituite de către organul de partid care potrivit prevederilor statutare este în drept să desemneze candidați la funcția de deputat în Parlament.

(3) Lista membrilor grupului de inițiativă, în care este indicat conducătorul acestui grup, se depune la consiliul electoral de circumscripție, cel târziu cu 50 de zile înainte de ziua alegerilor, personal de către persoana propusă drept candidat la funcția de deputat. În listă se indică numele și prenumele, anul nașterii și domiciliul membrilor grupului de inițiativă.

(4) Dacă aceste condiții sînt îndeplinite, consiliul electoral de circumscripție înregistrează grupul de inițiativă și eliberează membrilor acestui grup legitimații în decursul a 3 zile de la data depunerii listei membrilor.

Articolul 82. Modificarea listelor de candidați din circumscripția națională

(1) Concurenții electorali au dreptul să retragă întreaga listă de candidați, să înlocuiască un candidat, să anuleze decizia privind includerea în listă a unui candidat anume, dar nu mai târziu de 7 zile înainte de ziua alegerilor.

(2) Decizia privind retragerea sau modificarea listei de candidați se adoptă de formațiunea care a înaintat candidatura ori a înaintat lista de candidați și se prezintă Comisiei Electorale Centrale, aceasta aducînd-o la cunoștința publică imediat.

(3) Modificarea listelor de candidați se efectuează cu respectarea prevederilor art.7 alin.(2) lit.b) din Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.

Articolul 83. Retragera candidatului din circumscripția uninominală

(1) Candidatul din circumscripția uninominală are dreptul să-și retragă candidatura, dar nu mai târziu decît cu 7 zile înainte de ziua alegerilor. În acest caz decizia privind retragerea se adoptă de candidat și se prezintă consiliului electoral de circumscripție, care o face publică imediat.

(2) Candidatul din circumscripția uninominală înaintat de către un partid politic, altă organizație social-politică sau bloc electoral, poate fi retras de către partidul politic, organizația social-politică sau blocul electoral care l-a desemnat, dar nu mai târziu decît cu 7 zile înainte de ziua alegerilor. Decizia privind retragerea se adoptă de același organ al partidului politic, organizației social-politice sau bloc electoral care l-a desemnat și se prezintă consiliului electoral de circumscripție, care o face publică imediat.

(3) Dacă în circumscripția uninominală a fost înregistrat un singur candidat și acesta s-a retras ori nu a participat la alegeri din alte motive, se organizează din nou alegeri parțiale, în condițiile prezentului Cod.

Articolul 84. Listele electorale

Listele electorale pentru alegerea Parlamentului se întocmesc în condițiile capitolului 5 (art.39 și art.40), care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 85. Campania electorală pentru alegerile Parlamentului

Campania electorală pentru alegerile Parlamentului începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua alegerilor și se desfășoară în conformitate cu capitolul 7 (art.45 – art.47), care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 86. Buletinele de vot

(1) Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu capitolul 8 (art.48 și art.49), care se aplică în modul corespunzător.

(2) Candidatul independent se înscrie în buletinul de vot într-un patruleter aparte, în care se indică numele, prenumele și se scriu cuvintele „Candidat independent”.

Articolul 87. Votarea. Condițiile speciale ale dreptului de vot

(1) Votarea în cadrul alegerilor Parlamentului se efectuează în conformitate cu capitolul 9 (art.50 – art.55), care se aplică în modul corespunzător.

(2) Studenții și elevii cu drept de vot înmatriculați la instituții de învățământ într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședință pot vota la orice secție de votare deschisă în această localitate, fiind obligați să respecte următoarele condiții:

- a) să prezinte buletinul de identitate cu fișa de însoțire;
- b) să prezinte carnetul de student/elev al instituției de învățământ din localitatea respectivă;
- c) să completeze și să semneze o declarație pe proprie răspundere privind abținerea de la votarea multiplă, fiind informați despre răspunderea penală în caz de încălcare a acestei obligații.

(3) Alegătorii specificați la alin.(2) se înscriu în lista suplimentară, iar la rubrica “Notă” din această listă se indică instituția de învățământ la care sînt înmatriculați.

(4) Alegătorul votează în secția de votare din circumscripția uninominală unde își are domiciliul. La alegerile deputaților din circumscripțiile uninominale nu participă alegătorii care nu domiciliază în circumscripția uninominală respectivă.

(5) Pînă la restabilirea controlului constituțional asupra localităților din stînga Nistrului (Transnistria), alegătorii înregistrați în listele electorale în circumscripțiile uninominale din stînga Nistrului (Transnistria) își vor exercita dreptul la vot în oricare din secțiile de votare distincte care se află sub controlul constituțional al autorităților Republicii Moldova în condițiile prezentului cod.

(6) În circumscripțiile uninominale constituite peste hotarele țării, cetățenii Republicii Moldova care în ziua alegerilor se vor afla peste hotarele țării și care, din diferite motive, nu se înregistrează prealabil, își pot exercita dreptul de vot, prezentându-se la orice secție de votare constituită în afara țării, în condițiile stabilite în Regulamentul cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare.

(7) Prin derogare de la capitolul 9 (art.50 – art.55) Cod Electoral, în secțiile de votare din străinătate cetățenii Republicii Moldova, își vor putea exercita dreptul de vot pe parcursul a 2 zile consecutive, respectiv votarea se va exercita în ziua de sâmbătă care precedă ziua alegerilor și nemijlocit în ziua alegerilor. Regimul de activitate a secțiilor de votare respective, modul de desfășurare a votării, regimul de păstrare a actelor și alte particularități vor fi determinate de către Comisia Electorală Centrală prin regulament aprobat prin Hotărîre.

Articolul 88. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor

Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor Parlamentului se efectuează în conformitate cu capitolul 10 (art.56 – art.60), care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 89. Stabilirea pragului de reprezentare pentru alegerile în circumscripția națională

(1) După primirea din toate circumscripțiile electorale a proceselor-verbale ale consiliilor electorale de circumscripție, în care sînt indicate rezultatele numărării voturilor, Comisia Electorală Centrală totalizează numărul de voturi valabil exprimate, obținut de fiecare partid, de altă organizație social-politică, de fiecare bloc electoral, pentru a stabili dacă aceștia au atins pragul minim de reprezentare.

(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele proporții din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:

a) pentru un partid, o organizație social-politică – 6 la sută;

b) pentru un bloc electoral format din 2 partide și/sau organizații social-politice – 9 la sută;

c) pentru un bloc electoral format din 3 și mai multe partide și/sau organizații social-politice – 11 la sută;

(3) Partidele, alte organizații social-politice, blocurile electorale, care au întrunit un număr mai mic de voturi decît cel specificat la alin.(2) se exclud, prin hotărîre a Comisiei Electorale Centrale, din procesul de atribuire a mandatelor.

Articolul 90. Numărarea mandatelor obținute de concurentul electoral în circumscripția națională

(1) Mandatele de deputat în Parlament se distribuie numai concurenților electorali care au obținut minimul necesar de voturi pentru trecerea pragului de reprezentare stabilit la art.89.

(2) Numărul total de voturi valabil exprimate în alegerile parlamentare respective se împarte la numărul de mandate de deputat pentru circumscripția națională obținându-se astfel coeficientul electoral respectiv.

(4) Numărul de voturi valabil exprimate obținut de fiecare partid, de altă organizație social-politică sau de fiecare bloc electoral care a trecut pragul de reprezentare stabilit la art.89 se împarte la coeficientul electoral, obținând astfel numărul de mandate de deputat ce revin fiecărui concurent electoral. Numerele după fracție mai mari de 5 se rotunjesc în partea crescîndă, iar cele de 5 și mai mici se rotunjesc în partea descrescîndă.

(5) Numărul mandatelor de deputat rămase nedistribuite se repartizează succesiv, cîte unul fiecărui partid, altei organizații social-politice, fiecărui bloc electoral, începînd cu concurentul electoral care a obținut cel mai mare număr de mandate, în ordine descrescîndă.

Articolul 91. Alegerea deputatului în Parlament în circumscripția uninominală

(1) Candidatul pentru funcția de deputat în Parlament în circumscripția uninominală se consideră ales dacă a obținut cel mai mare număr de voturi, din numărul voturilor valabil exprimate.

(2) Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi, consiliul electoral de circumscripție stabilește învingătorul prin tragere la sorți, consemnînd faptul respectiv într-un proces-verbal.

Articolul 92. Atribuirea mandatelor obținute în circumscripția națională

(1) Mandatele se atribuie candidaților din listele concurenților electorali de către Comisia Electorală Centrală în ordinea înregistrării lor în liste.

(2) Candidații incluși în listele concurenților electorali care au trecut pragul de reprezentare stabilit la art.89, dar nu au fost aleși sînt declarați supleanți. Candidatul supleant va fi declarat ales de către Curtea Constituțională, la adresarea Comisiiei Electorale Centrale, dacă, din anumite motive, un mandat de deputat aparținînd partidului, altei organizații social-politice sau blocului electoral pe care îl reprezintă va deveni vacant. Candidatul supleant poate refuza mandatul de deputat, depunînd o declarație scrisă la Comisia Electorală Centrală.

(3) Dacă un partid, o altă organizație social-politică sau un bloc electoral obține un număr de mandate mai mare decît numărul candidaților incluși în listă, acestui partid, acestei organizații social-politice sau acestui bloc electoral i se distribuie numărul de mandate egal cu numărul de candidați din listă.

(4) Mandatele de deputat rămase se redistribuie celorlalte partide, organizații social-politice sau blocuri electorale în modul stabilit la art.90 alin.(5). La fel se va proceda în caz de vacanță ulterioară a mandatelor, dacă concurentul electoral nu are candidați supleanți.

Articolul 93. Atribuirea mandatelor obținute în circumscripția uninominală

(1) După primirea din toate secțiile de votare dintr-o circumscripție uninominală a proceselor-verbale ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, în care sînt indicate rezultatele numărării voturilor, consiliul electoral de circumscripție totalizează numărul de voturi valabil exprimate, obținut de fiecare candidat, pentru a stabili cine a fost ales.

(2) Comisia Electorală Centrală atribuie mandatele candidaților aleși în circumscripții electorale uninominale.

(3) Dacă candidatul ales în circumscripția uninominală a fost ales și pe lista de partid în circumscripția națională, se consideră că a fost ales doar în circumscripția uninominală și nu va fi luat în calcul la atribuirea mandatelor în baza listei de partid.

Articolul 94. Confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor de către Curtea Constituțională

(1) Comisia Electorală Centrală, în termen de 48 de ore după totalizarea rezultatelor alegerilor, prezintă Curții Constituționale actele menționate la art.60 și listele deputaților aleși.

(2) În termen de 10 zile după primirea actelor de la Comisia Electorală Centrală, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite de legislație, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă, printr-un aviz, legalitatea alegerilor. Concomitent, Curtea Constituțională validează mandatele deputaților aleși și confirmă listele candidaților supleanți.

(3) Curtea Constituțională infirmă rezultatele alegerilor și în cazul în care, după desfășurarea alegerilor parțiale, nu a fost ales numărul de cel puțin 2/3 de mandate de deputat.

Articolul 95. Atestarea rezultatelor alegerilor de către Comisia Electorală Centrală

(1) Procesul-verbal cu privire la rezultatele alegerilor, însoțit de avizul Curții Constituționale prin care se confirmă legalitatea alegerilor și hotărîrea privind validarea a cel puțin 2/3 din numărul de mandate de deputat, se transmit de Curtea Constituțională Parlamentului în termen de 2 zile de la adoptare. Copiile actelor menționate și listele candidaților supleanți confirmate se transmit și Comisiei Electorale Centrale.

(2) În cazul în care Curtea Constituțională confirmă legalitatea alegerilor în cel puțin 2/3 din circumscripțiile uninominale, Comisia Electorală Centrală eliberează legitimații deputaților aleși.

(3) Comisia Electorală Centrală dispune publicarea rezultatelor finale ale alegerilor în termen de 24 de ore de la primirea actelor de la Curtea Constituțională.

Articolul 95¹. Alegeri nule

Dacă Curtea Constituțională stabilește că în procesul alegerilor și/sau la numărarea voturilor au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor, alegerile în circumscripțiile respective sînt declarate nule.

Articolul 95². Alegeri parțiale

(1) În cazul în care, în urma alegerilor parlamentare în circumscripția uninominală nu a fost ales un deputat, inclusiv în cazul stipulat în art. 83 alin. (3), sau funcția de deputat a devenit vacantă, Comisia Electorală Centrală va fixa, în termen de 2 săptămîni, data alegerilor parțiale în circumscripția uninominală neocupată.

(2) Mandatul deputatului ales va dura pînă la expirarea mandatului general al Parlamentului.

(3) Dacă vacanța funcției de deputat a apărut în ultimele 6 luni înainte de expirarea mandatului Parlamentului, alegeri noi în circumscripțiile uninominale neocupate nu se organizează.

Articolul 95³. Votarea repetată

(1) Dacă alegerile au fost declarate nule, Comisia Electorală Centrală organizează, în termen de 2 săptămîni, votarea repetată în circumscripțiile respective.

(2) Alegerile repetate se organizează în baza acelorași liste electorale, cu aceleași organe electorale și cu participarea acelorași candidați.

(3) Concurenții electorali vinovați de încălcări ale prevederilor prezentului cod se sancționează sau se exclud din buletinele de vot în baza unei hotărîri judecătorești definitive, iar consiliile și birourile electorale care au comis asemenea încălcări se înlocuiesc.

Articolul 95⁴. Alegeri noi ale Parlamentului

(1) Dacă și după votarea repetată alegerile sînt declarate nule, Comisia Electorală Centrală stabilește data desfășurării alegerilor noi, care au loc peste cel puțin 60 de zile de la data cînd alegerile sînt declarate nule, dar nu mai tîrziu decît peste 3 luni de la data cînd alegerile sînt declarate nule.

(2) Prevederile alin.(1) se aplică și în cazul în care după alegerile parțiale nu au fost validate mandatele a cel puțin 2/3 din deputații aleși pe circumscripții uninominale.

(3) Alegerile noi se efectuează în condițiile prezentului cod.

27. La articolul 187, alineatul (4), cifra „3000” se substituie cu cifra „5000”.

Art.II. – Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39-XIII din 07 aprilie 1994 (Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 59-61, art. 201), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

La articolul 2

alineatele (10) și (11) se înlocuiesc cu alineatele (10)-(13) cu următorul cuprins:

„(10) Mandatul vacant va fi atribuit supleantului imediat următor de pe lista partidului, organizației social-politice sau a blocului electoral pentru care a candidat deputatul al cărui mandat a fost declarat vacant. După declararea de către Parlament a vacanței mandatului de deputat, Comisia Electorală Centrală, în termen de 10 zile, va examina candidatura candidatului supleant imediat următor de pe lista concurentului electoral al cărui mandat a devenit vacant și o va înainta Curții Constituționale pentru validarea mandatului.

(11) Curtea Constituțională, în termen de 30 de zile de la declararea vacanței mandatului de deputat, va valida următorul mandat.”

(12) În caz de vacanță a mandatului de deputat ales în circumscripție uninominală, la sesizarea Parlamentului sau din oficiu, Comisia Electorală Centrală organizează alegerile parțiale în condițiile Codului Electoral.

(13) Deputatul ales în urma alegerilor parțiale intră în exercițiul mandatului după validarea acestuia de către Curtea Constituțională și își exercită funcțiile pe durata mandatului Parlamentului.

Art.III. – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării. Codul electoral va fi republicat integral în termen de 2 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(2) În termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, Guvernul va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

(3) Comisia Electorală Centrală, în termen de 6 luni, va constitui circumscripțiile uninominale permanente și va întreprinde măsurile necesare pentru pregătirea următoarelor alegeri parlamentare, asigurând informarea funcționarilor electorali, a alegătorilor și a altor subiecți vizați privind noile reglementări ale legislației electorale.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI**NOTA INFORMATIVĂ**

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

În conformitate cu prevederile art. 2 din Constituția Republicii Moldova „Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.”

Din anul 2009 încoace, relația dintre reprezentanții poporului în Parlament și cetățenii RM a degradat în mod constant, ajungând la un nivel critic în anul 2016.

Nemulțumirea națională față de sistemul politic a fost manifestată de către populație prin proteste continui, toate sondajele de opinie prezentând o totală lipsă de încredere a cetățenilor față de Parlament, considerându-l ca fiind unul nereprezentativ.

Emigrarea masivă a concetățenilor noștri, a dus la formarea unei diaspore mari a RM în afara țării.

Lipsa controlului autorităților RM asupra Transnistriei a dus la încălcarea constantă a dreptului de a alege și de a fi ales al cetățenilor noștri din stânga Nistrului.

Spre regret, sistemul electoral actual nu este adaptat pentru o reprezentare conformă în Parlament a tuturor categoriilor de cetățeni atât din țară cât și de peste hotare.

În ultima perioadă societatea a fost atrasă într-o discuție referitoare la tipul de sistem electoral preferabil RM, pentru a asigura reprezentativitatea cetățenilor în Parlament și restabilirea încrederii oamenilor în puterea legislativă.

Din analiza opiniilor exprimate atât de către actorii naționali cât și de către cei internaționali, se constată faptul că, majoritatea absolută a celor implicați în dezbateri și-au expus opinia certă că, sistemul electoral actual comportă un caracter depășit și perpetuarea lui ar putea afecta însăși statalitatea RM.

Totodată în discuțiile lansate au fost analizate mai multe tipuri de sisteme electorale, dar cele mai discutate au fost sistemul electoral uninominal și cel mixt.

Autorul proiectului, analizând cu multă atenție atât discuțiile publice cât și cele mai bune practici electorale internaționale, a constatat că, în condițiile RM, sistemul electoral uninominal comportă mai multe riscuri inadmisibile, care, într-un final, doar va adânci criza de încredere a populației față de organul legislativ și ar putea duce la eșuarea RM ca stat.

Cel mai rezonabil sistem electoral pentru soluționarea crizei actuale de credibilitate însă este sistemul electoral mixt, care va păstra sistemul partide al RM, va întări legătura cetățenilor cu reprezentanții săi, va diversifica liderii politici, va asigura reprezentarea echitabilă a tuturor cetățenilor în Parlament, inclusiv a celor din Transnistria și din afara RM.

De altfel, sistemul mixt este cel agreat și de către opinia publică națională și internațională.

Sistemul electoral mixt este aplicat în state ca Germania, Ungaria, Lituania, Japonia, state cu un nivel avansat de democrație, state în care cetățenii au o încredere rezonabilă și un control eficient asupra puterii legislative.

Prin proiectul de lege se propune ca deputații să fie atât în circumscripție națională cât și în circumscripții uninominale – 51 deputați în circumscripția națională și 50 deputați în circumscripții uninominale.

Acest sistem îmbunătățește legătura dintre cetățean și reprezentantul său în Parlament, dar stimulează și partidele politice să identifice și să crească noi lideri politici, ceea ce va diversifica sistemul de lideri și va îmbunătăți procesul de adoptare a deciziilor naționale.

Printre cele mai importante modificări propuse de proiect pot fi enumerate următoarele:

50 de deputați vor fi aleși circumscripții uninominale, prin vot universal, direct, secret, egal și liber exprimat; câte unul de la o circumscripție, în baza sistemului de vot majoritar, 51 vor fi aleși în circumscripția națională pe liste de partid în baza reprezentării proporționale.

Circumscripțiile se creează de CEC, inclusiv peste hotare. Baza de calcul pentru formarea circumscripțiilor uninominale și în stînga Nistrului constituie numărul alegătorilor înscriși în listele electorale la fiecare secție de votare de la ultimele alegeri naționale, iar pentru cele de peste hotare, baza de calcul o constituie înregistrarea prealabilă, datele oficiale de la organele competente ale statelor gazdă cu privire la numărul cetățenilor RM aflați pe teritoriul respectivelor state.

Au dreptul de a candida persoanele cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, dețin cetățenia Republicii Moldova, cărora nu le-a fost ridicat anterior mandatul conform art. 2 alin. (6¹) din Legea despre statutul deputatului în Parlament și întrunesc alte condiții prevăzute de prezentul cod. Nici un candidat nu poate candida în mai multe circumscripții uninominale. Candidatul desemnat de către partid poate candida atât pe listă cât și într-o circumscripție uninominală, din partea unui singur concurent electoral.

Pentru diasporă va fi format un consiliu electoral responsabil exclusiv pentru organizarea alegerilor în afara țării

Pentru a crește nivelul de reprezentativitate, pentru circumscripțiile uninominale, candidatul care domiciliază în acea circumscripție, va trebui să își demonstreze susținerea din partea cetățenilor, urmând să prezinte liste de subscripție care conțin semnăturile a cel puțin 600 și cel mult 1000 de susținători cu drept de vot din circumscripția uninominală unde intenționează să candideze. Se exclude necesitatea autentificării listelor de către primării.

Campania electorală va începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de alegeri.

Pînă la restabilirea controlului constituțional asupra localităților din stînga Nistrului, alegătorii înregistrați în listele electorale în circumscripțiile uninominale din stînga Nistrului își vor exercita dreptul la vot în secțiile de votare care se află sub controlul constituțional al autorităților Republicii Moldova.

În circumscripțiile uninominale constituite peste hotarele țării pot vota cetățenii Republicii Moldova care în ziua alegerilor se vor afla peste hotarele țării și care, din diferite motive, nu se înregistrează prealabil, își pot exercita dreptul de vot, prezentîndu-se la orice secție de votare constituită în afara țării, în condițiile stabilite în Regulamentul cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare, procedura de vot în afara țării durînd două zile consecutive.

Candidatul pentru funcția de deputat în Parlament se consideră ales dacă a întrunit cel mai mare număr de voturi. Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi, consiliul electoral de circumscripție stabilește învingătorul prin tragere la sorți, consemnînd faptul respectiv într-un proces-verbal. Pe listele de partid, în circumscripția națională pragul de accedere rămîne neschimbat

Pragul de validare a alegerilor se elimină.

În termen de cel mult 6 luni de la intrarea în vigoare a acestei legi, Comisia Electorală Centrală va trebui să constituie circumscripțiile uninominale permanente.

În speranța înțelegerii problemei abordate autorul proiectului solicită susținerea acestuia de către corpul legislativ

Deputați în Parlament

V. Bolea

V. Bolea

V. Sorocean

Ih. Mitreuc

Kestrovski A.

O. Lipski